

การประเมินการปฏิบัติการสอน
ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Evaluation of Teaching Practices of Teaching Professional
Training Students Thai Language Teaching Field,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

ศิวพร จติกุล^{*1}, พิงพร ศรีแก้ว^{**2}, ประพินท์ สังขา³,
กรนิษฐ์ ชายป่า⁴, พระครูโสภิตชัยวงศ์⁵
Siwaporn Jatikul¹, Pingporn Srikaew², Prapin Sangka³,
Korranjt Chaipa⁴, Phrakrusophitchaiwong⁵
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

First Author, E-mail: siwaporn.jati@mcu.ac.th*

Corresponding Author, E-mail: pingporn.sri@mcu.ac.th**

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย 2) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นิสิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 รูป กลุ่มที่ 2 ครูพี่เลี้ยง จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 3 ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน 9 คน และกลุ่มที่ 4 อาจารย์นิเทศก์ มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน และ

อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$; $S.D.=0.52$) 2) การศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$; $S.D.=0.69$) องค์ความรู้จากการวิจัย คือ 1. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ควรพัฒนาองค์ความรู้และทักษะด้านการวัดและประเมินผล หลักการเขียนสาระสำคัญ การกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชีวิตจริงและมีกิจกรรมที่หลากหลาย 2. ลักษณะการจัดกิจกรรมของนิสิตควรพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้สามารถใช้สื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทบทวนความรู้เดิม และขึ้นการนำไปใช้ควรฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้มาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

คำสำคัญ: การปฏิบัติการสอน; นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; สาขาวิชาการสอนภาษาไทย; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Abstract

The aims of this research are to study the teaching practices of teaching professional experience students and to study the characteristics of Thai language learning management. The key informants are classified into 4 groups: 1) 9 Thai language teaching students who are practicing teaching in educational institutions in the academic year 2022, 2) 9 mentor teachers, 3) teachers who have appointed to be supervisor at 9 schools, and 4) 5 university supervisors. The research instruments consist of learning plan assessment form and observation form. Statistics used in data analysis consists of mean and standard deviation, including descriptive analysis method.

The results of the research are as follows: 1) the study of the Thai language learning plan in opinion of the mentors, teachers/persons appointed to be school supervisors, and university supervisors are found that overall, there is at the highest level ($\bar{X}=4.50$; $S.D.=0.52$). 2) The study of Thai language learning management characteristics in opinion of the

mentors, teachers/persons appointed to be school supervisors, and university supervisors are found that overall, there is at high level ($\bar{X}=4.25$; S.D.=0.69). The body of knowledge indicates that 1) writing a learning plan should be developed the knowledge and skill in measurement and evaluation, principles of writing essence, and setting situations for students to appropriately apply the knowledge and various activities and 2) characteristics of activities organized by students should be developed knowledge and skill in using media to connect previous knowledge into new knowledge and encouraged students to participate in reviewing previous knowledge. In the practical way, it should be trained students to put knowledge into practice to benefit society.

Keywords: Teaching Practice; Teaching Professional Training Student; Thai Teaching Program; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 29) เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาหรือปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพและต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม โดยสถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ การจัดการศึกษาควรเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความสามารถและความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ซึ่งหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ (ประเวศ วะสี, 2541: 12) ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาการเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่กล่าวว่า

ผู้เรียนสำคัญที่สุดมิได้หมายความว่า จะลดบทบาทหรือลดความสำคัญของครูลง ตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและมีศักดิ์ศรีในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา (2543: 25) ได้กล่าวถึงจุดหมายปลายทางของการศึกษาว่า คุณสมบัติของผู้มีการศึกษาในยุคนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปเพียงความสามารถพื้นฐาน เช่น การอ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้ไม่เพียงพอ ผู้เรียนต้องมีความถนัดในวิชาชีพ รวมทั้งศักยภาพที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขด้วย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาบุคคล โดยผู้เรียนจะสามารถในการนำความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและมนุษยชาติ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่สามารถนำตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูต้องเป็นบุคคลที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจอย่างสูง เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ ครูในศตวรรษใหม่ต้องสามารถพัฒนานักเรียนของตนให้มีสมรรถนะและทัศนคติขั้นพื้นฐาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเข้าใจและตัดสินใจ ทักษะ การคิดวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา

ดังนั้น ครูในศตวรรษใหม่จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการประกอบวิชาชีพครู มีความรอบรู้และลุ่มลึกในเนื้อหาทางด้านวิชาการและเทคนิควิธีการสอน อันเป็นศิลปะที่จะทำให้ผู้เรียนสนุกและมีใจจดจ่ออยู่กับการเรียน คือ คุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการเป็นครูผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และหากยังตระหนักว่า การทำหน้าที่ครูเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต ก็ยิ่งที่จะต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญอยู่เสมอ โดยเฉพาะเรื่องเทคนิคในการทำให้สนุกกับการเรียนนั้น วิธีที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง คือ การทดลองและฝึกฝนด้วยตนเอง ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนั้น ครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นครูที่มีความสามารถเชิงวิชาชีพ มีความรู้ในวิชาการ ติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชน สามารถพูดคุยกับนักเรียนได้ เตรียมนักเรียน

ให้สามารถเลือกใช้ข้อมูลสาธารณะอย่างสร้างสรรค์และเข้าใจหลักการพื้นฐานของการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาของโลกปัจจุบัน มีความพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนได้

การจัดการเรียนรู้ของนิสิตปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจะมีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีการตัดสินใจด้วยความระมัดระวัง มีสำนึกในศีลธรรมและจริยธรรม ดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อดทน มีสติใช้ปัญญาที่จะนำไปสู่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมถึงการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขได้ บุคลากรทางการศึกษาและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องเป็นคนเก่งและเป็นคนดี สามารถเป็นต้นแบบให้แก่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้จะถ่ายทอดความรู้แล้วยังต้องเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศของความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้เรียนรู้จากภาพ แสง สี เสียง เพลงและคำพูด เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงองค์ความรู้และนำไปใช้แก้ปัญหาได้ (พิชญภา ยืนยาว และณัฐวรรณ พุ่มตียิ่ง, 2560: 907)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ได้เริ่มเปิดการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 โดยได้บรรจุกลุ่มวิชาปฏิบัติและฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ในหมวดวิชาชีพครู กลุ่มที่ 2 ซึ่งรายวิชานี้มีจำนวน 16 หน่วยกิต แบ่งเป็นกลุ่มย่อยที่ 1 จำนวน 2 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน 1 กลุ่มย่อยที่ 2 จำนวน 2 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน 2 กลุ่มย่อยที่ 3 จำนวน 6 หน่วยกิต ได้แก่ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และกลุ่มย่อยที่ 4 จำนวน 6 หน่วยกิต ได้แก่ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 โดยนิสิตจะได้เรียนในแต่ละรายวิชาตามลำดับของแต่ละภาคเรียน เมื่อนิสิตศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ก็จะต้องลงทะเบียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 และ 2 คือ การออกไปสังเกตการสอน ทดลองสอนและฝึกปฏิบัติการสอน การที่นิสิตได้ออกไปปฏิบัติการสอนนั้น นิสิตจะได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานทั่วไปนอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครอง ฯลฯ โดยได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนและฝ่ายคณะครุศาสตร์ ครูพี่เลี้ยง ตลอดจนมีการสัมมนา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และหลังการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ สำหรับในปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ได้ส่งนิสิตชั้นปีที่ 5 ไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเขตจังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้น 9 โรงเรียน มีนิสิตทั้งสิ้น 9 รูป ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนและปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ที่ออกไปนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์ จึงสนใจที่จะศึกษาและติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจะส่งผลสำคัญต่อกระบวนการผลิตครูของหลักสูตรครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาการผลิตครูโดยรวมให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 และสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษาที่ทุกฝ่ายเพียรพยายามที่จะให้บรรลุผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)
2. พื้นที่วิจัย คือ 1) โรงเรียนบ้านปางถ้ำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 2) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 3) โรงเรียนวัดห้วยนวิทยายา อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 4) โรงเรียนบ้านพระนั่งดิน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 5) โรงเรียนเชียงม่วนวิทยายา อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา 6) โรงเรียนวัดราชคฤห์วิทยายา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 7) โรงเรียนบ้านร่องห้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 8) โรงเรียนบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 9) โรงเรียนศักดิ์สุนันท์วิทยายา อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นิสิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ที่ออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 รูป กลุ่มที่ 2 ครูพี่เลี้ยง จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 3 ครู หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน 9 คน และกลุ่มที่ 4 อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงทุกกลุ่ม รวมทั้งหมด 32 รูป/คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ประเภทของเครื่องมือมี 2 ประเภท คือ 1) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 ลักษณะของเครื่องมือทั้ง 2 ประเภท เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิธีการสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทำได้โดยยึดหลักการสร้างแบบประเมิน และหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดรายการประเมินตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยชื่อเรื่อง สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ส่วนแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้น คือ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นสอนเนื้อหาใหม่ 3. ขั้นสรุป 4. ขั้นฝึกทักษะ 5. ขั้นนำไปใช้ 6. ขั้นประเมินผล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่นิสิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

5.1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มครูที่เลี้ยงและกลุ่มครูที่ได้รับมอบหมายประเมินแผนตลอดปีและสรุปผลส่วนกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ จะประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 จากการออกไปนิเทศ

5.2 การศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยบันทึกข้อมูลจากสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดปีการศึกษา 2565 โดยผู้ประเมินกลุ่มที่เป็นครูที่เลี้ยงและครูที่ได้รับมอบหมาย สังเกตตลอดปีการศึกษา ส่วนอาจารย์นิเทศก์ สังเกตจากการออกนิเทศ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้ ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และลักษณะการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นแผนการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนที่นิตติฝึกปฏิบัติการสอนทั้ง 9 โรงเรียน ผู้ประเมินที่เป็นกลุ่มครูพี่เลี้ยงและกลุ่มครูที่ได้รับมอบหมาย ประเมินแผนตลอดปีและสรุปส่วนศึกษานิเทศก์ ประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 จากการนิเทศของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยพบผลการวิจัย ดังนี้

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผลระดับความเหมาะสม
ชื่อเรื่อง			
1. สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	4.79	0.41	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมในการตั้งชื่อเรื่อง	4.61	0.49	มากที่สุด
3. สอดคล้องกับสาระสำคัญ	4.57	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.66	0.46	มากที่สุด
สาระสำคัญ			
4. ความเข้าใจหลักการเขียนสาระสำคัญ	4.00	0.82	มาก
5. ใช้ภาษาได้กะทัดรัด ชัดเจน	4.63	0.46	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.31	0.64	มาก
จุดประสงค์การเรียนรู้			
6. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.35	0.66	มาก
7. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	4.35	0.70	มาก
8. ใช้ภาษาที่ชัดเจน	4.38	0.70	มาก
9. สอดคล้องกับสาระสำคัญ/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	4.71	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.45	0.54	มาก
สาระการเรียนรู้			
10. เหมาะสมกับเวลา	4.79	0.41	มากที่สุด
11. สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	4.68	0.46	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.74	0.44	มากที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้			
12. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนของ สพม./สพป.	4.53	0.50	มากที่สุด
13. มีการสำรวจความรู้เดิมด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.60	0.49	มากที่สุด
14. ใช้สถานการณ์/คำถาม/กิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทบทวนความรู้เดิม	4.46	0.55	มาก
15. ใช้สื่อที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ได้	4.40	0.49	มาก
16. เนื้อหาที่ทบทวนเป็นพื้นฐานของเนื้อหาที่จะสอน	4.54	0.49	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผลระดับความเหมาะสม
17. กิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงมาจากกิจกรรมทบทวนความรู้เดิม	4.47	0.62	มาก
18. เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด	4.39	0.61	มาก
19. เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกในการเรียนรู้	4.32	0.7	มาก
20. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น	4.60	0.53	มากที่สุด
21. เป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับชีวิตจริงและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	4.28	0.69	มาก
22. มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้	4.46	0.49	มาก
23. มีวิธีการสรุปที่เหมาะสมและนักเรียนได้มีโอกาสสรุปด้วยตนเอง	4.22	0.58	มาก
24. มีเทคนิคที่หลากหลายในการฝึกทักษะ	4.24	0.67	มาก
25. เนื้อหาที่ฝึกทักษะสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.24	0.67	มาก
26. มีกิจกรรมในการนำความรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย	4.17	0.63	มาก
27. กำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม	4.10	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.59	มาก
สื่อการเรียนรู้			
28. เลือกสื่อการเรียนรู้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ระดับสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน	4.54	0.44	มากที่สุด
29. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อบุคคล เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัยมาเป็นสื่อการเรียนรู้	4.31	0.70	มาก
30. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และปฏิบัติต่อสื่อการเรียนรู้	4.57	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.47	0.54	มาก
การวัดและประเมินผล			
31. มีการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเขียนตอบมากกว่าการเลือกตอบ	4.72	0.44	มากที่สุด
32. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมิน	4.24	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย	4.48	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยผลรวมทั้งหมด	4.50	0.52	มากที่สุด

ตาราง 1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนิสิต

จากตาราง 1 พบว่า 1) ครูพี่เลี้ยง 2) ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน และ 3) อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$; S.D.=0.52) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.74$; S.D.=0.44) รองลงมา คือ ด้านชื่อเรื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$; S.D.=0.46) ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$; S.D.=0.51) ด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$; S.D.=0.54) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$; S.D.=0.54) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$; S.D.=0.59) และด้านสาระสำคัญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$; S.D.=0.64) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า ด้านชื่อเรื่องและด้านสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกหัวข้อ ด้านสาระสำคัญมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 5 ส่วนข้อ 4 มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 9 ส่วนข้อ 6-8 มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อ 12, 13, 16, 20 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อ 14, 15, 17-19 และข้อ 21-27 มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 28 และข้อ 30 ส่วนข้อ 29 มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผล ข้อ 31 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อ 32 มีความเหมาะสมในระดับมาก

2. การศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยบันทึกข้อมูลจากสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 5 ที่ออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดปีการศึกษา 2565 โดยผู้ประเมินกลุ่มที่เป็นครูพี่เลี้ยงและครูที่ได้รับมอบหมาย สังเกตตลอดปีการศึกษา ส่วนศึกษานิเทศก์ สังเกตจากการออกนิเทศ จากการนิเทศของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ได้รับแต่งตั้งนิเทศประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยพบผลการวิจัย ดังนี้

รายการสังเกต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผลระดับความเหมาะสม
ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม			
1. มีการสำรวจความรู้เดิม ด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจ	3.95	0.60	มาก
2. ใช้สถานการณ์/คำถาม/กิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทบทวนความรู้เดิม	4.10	0.58	มาก
3. ใช้สื่อที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ได้	4.01	0.65	มาก
4. เนื้อหาที่ทบทวนเป็นพื้นฐานของเนื้อหาที่จะสอน	4.28	0.62	มาก
5. กิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	4.54	0.60	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.17	0.61	มาก

รายการสังเกต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผลระดับความเหมาะสม
ขั้นที่ 2 ขั้นสอนเนื้อหาใหม่			
6. กิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงมาจากกิจกรรมทบทวนความรู้เดิม	4.53	0.59	มากที่สุด
7. เป็นกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด	3.96	0.81	มาก
8. เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกในการเรียนรู้	4.07	0.88	มาก
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น	4.35	0.69	มาก
10. จัดกิจกรรมตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้	4.20	0.70	มาก
11. เป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับชีวิตจริงและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	4.24	0.73	มาก
12. มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	4.07	0.64	มาก
13. มีคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด	4.43	0.67	มาก
14. เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้	4.36	0.79	มาก
15. มีการเสริมแรงได้อย่างเหมาะสม	4.57	0.62	มากที่สุด
16. จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลาและมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้	4.43	0.6	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	0.72	มาก
ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป			
17. ประเด็นที่สรุปมีความสอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์	4.38	0.7	มาก
18. คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้อภิปรายความรู้ วิพากษ์วิจารณ์ความรู้ที่ได้มาร่วมกันเพื่อเป็นการสรุปและสร้างองค์ความรู้	4.17	0.73	มาก
19. มีวิธีการสรุปที่เหมาะสมและนักเรียนได้มีโอกาสสรุปด้วยตนเอง	4.32	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.72	มาก
ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกทักษะ			
20. มีเทคนิคและกิจกรรมที่หลากหลายในการฝึกทักษะ	4.04	0.81	มาก
21. เนื้อหาที่ฝึกทักษะสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.26	0.64	มาก
22. ฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพูด การอ่าน การเขียนหน้าชั้น	4.31	0.65	มาก
23. ฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการ แสดงความคิดเห็น อภิปรายความรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การสรุปและสร้างองค์ความรู้	4.21	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.71	มาก
ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปใช้			
24. กำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม	4.11	0.85	มาก
25. ฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การทำประโยชน์ให้กับสังคม	3.90	0.88	มาก
26. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในผลงานของตนเอง	4.35	0.57	มาก

รายการสังเกต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผลระดับความเหมาะสม
27. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำผลงานของตนมาเผยแพร่ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการผลงาน	4.39	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย	4.24	0.67	มาก
ขั้นที่ 6 ประเมินผล			
28. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล	4.14	0.72	มาก
29. วิธีการวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์	4.32	0.75	มาก
30. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหา	4.36	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.27	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยผลรวมทั้งหมด	4.25	0.69	มาก

ตาราง 2 ลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนิสิต

จากตาราง 2 พบว่า 1) ครูพี่เลี้ยง 2) ครู/ผู้ได้รับแต่งตั้งนิเทศประจำโรงเรียน และ 3) อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$; S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ชั้นสอนเนื้อหาใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$; S.D.=0.72) รองลงมา คือ ชั้นสรุป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$; S.D.=0.72) ชั้นประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$; S.D.=0.68) ชั้นนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.67) ชั้นฝึกทักษะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$; S.D.=0.71) และชั้นทบทวนความรู้เดิม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$; S.D.=0.61) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกชั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นชั้นทบทวนความรู้เดิม ข้อ 5 ชั้นสอนเนื้อหาใหม่ ข้อ 6, 15 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สำหรับรายด้านที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านสาระการเรียนรู้และด้านข้อเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง สุวพานิช (2556) เรื่อง การปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในประเด็นความเหมาะสมของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นความเหมาะสมรายด้านที่พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ด้านชื่อเรื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า ด้านชื่อเรื่อง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกหัวข้อ

จากผลการวิจัยนี้จะเห็นว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติการสอนของนิสิต เช่น อาจารย์นิเทศก์การสอน ได้มีความเห็นโดยภาพรวมสอดคล้องกันในประเด็นเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ นั่นคือ การมีผลรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลเป็นเช่นนี้เพราะสาขาวิชาการสอนภาษาไทยได้กำหนดนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ทุกคนต้องสอดแทรกความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนคุณลักษณะของความเป็นครูภาษาไทยที่ดีให้แก่นิสิตในทุกชั้นปีและทุกรายวิชาที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยยังได้บรรจุรายวิชาการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียนไว้ใน มคอ. 2 (รายละเอียดของหลักสูตร) ตลอดจนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน 1 และ 2 ได้แก่ การสังเกตการสอนและการทดลองสอนในโรงเรียนเป็นระยะเวลารายวิชาละ 3 สัปดาห์ เพื่อให้ให้นิสิตได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอนจากครูพี่เลี้ยง และการทดลองสอนก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอนจริง ในการไปเยี่ยมนิสิตในสถานศึกษาในระยะแรก ๆ นั้น อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทยได้พบปะสนทนา ชี้แจงกับผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยงและครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้รับทราบนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะครุศาสตร์ ตลอดจนกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปในแนวเดียวกัน จึงทำให้นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้

2. ผลการศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ครู/ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในการนิเทศประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศมหาวิทยาลัยพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$; $S.D.=0.69$) ชั้นการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ชั้นสอนเนื้อหาใหม่ ($\bar{X}=4.30$; $S.D.=0.72$) ชั้นสรุป ($\bar{X}=4.29$; $S.D.=0.72$) ชั้นประเมินผล ($\bar{X}=4.27$; $S.D.=0.68$) ชั้นนำไปใช้ ($\bar{X}=4.24$; $S.D.=0.67$) ชั้นฝึกทักษะ ($\bar{X}=4.20$; $S.D.=0.71$) และชั้นทบทวนความรู้เดิม

($\bar{X}=4.17$; $S.D.=0.61$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง สุวพานิช (2556) ได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในประเด็นลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$; $S.D.=0.62$) แต่ไม่สอดคล้องในประเด็นความเหมาะสมขั้นทบทวนความรู้เดิมซึ่งมีความเหมาะสมระดับมากเป็นลำดับที่ 1 และสอดคล้องกับอับดุลฮาติม อาแด อิบบรอเฮง อาลฮูเซน (2561) ที่ได้ศึกษาผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในประเด็นด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก และรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ 1. สามารถเลือกใช้พัฒนา สร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถามปัญหาและสรุปประเด็นร่วมกันในห้องเรียน ซึ่งอยู่ในขั้นการสอนเนื้อหาใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรส ภูภากรณ์ (2543) เรื่องสภาพนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ โดยพบประเด็นสำคัญ คือ การบันทึกการสอนที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งทำให้ไม่สามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีมาปฏิบัติได้ ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา ชินสิญจน์ และคณะ (2550) ซึ่งศึกษาผลของกระบวนการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูต่อการนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยเฉพาะในประเด็นด้านการสอนสาขาวิชาเอกที่พบว่า นิสิตแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดี ส่วนเทคนิคการสอนพบประเด็นที่สอดคล้องกันในขั้นการสอนเนื้อหาใหม่ในข้อ 7 คือ การเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อให้เลือกเรียนตามความสนใจ ซึ่งมีผลการประเมินในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสโรชา คล้ายพันธุ์ (2557) เรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี โดยเฉพาะในประเด็นแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการฝึกปฏิบัติการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่พบว่า นักศึกษาควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนของนิสิตทุกฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นขั้นทบทวนความรู้เดิม ข้อ 1 ขั้นการสอนเนื้อหาใหม่ ข้อ 7 และขั้นนำไปใช้ ข้อ 25 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจริง แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีเพียง 2 ภาคการศึกษา และนิสิตไม่ได้ไปปฏิบัติการสอนเท่านั้น

แต่ยังต้องปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายของโรงเรียน โอกาสที่จะทุ่มเทให้กับการคิดออกแบบกิจกรรมจึงไม่เพียงพอ อีกประการหนึ่ง นิสิตส่วนใหญ่เป็นบรรพชิตอาจมีความสามารถและประสบการณ์ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติการสอนตามสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ สำหรับสาขาวิชาการสอนภาษาไทยได้จัดรายวิชาให้ความรู้แก่นิสิตเพื่อเตรียมการสอนและปฏิบัติการสอนอย่างเต็มศักยภาพหรือไม่ สิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นข้อสนเทศให้คณะครุศาสตร์ต้องจัดสัมมนาครั้งใหญ่เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรในสาขาวิชาการสอนภาษาไทยว่า ได้มาตรฐานเพียงพอในการหล่อหลอมให้นิสิตสามารถฝึกปฏิบัติการสอนได้ด้วยคามมั่นใจ มีความสง่างามในความเป็นครูทั้งด้านความรู้ คุณลักษณะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ นอกจากนี้ คุณภาพครูจะต้องทัดเทียมกับกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูอื่น ๆ ดังนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญและเร่งด่วนที่ต้องปฏิรูปการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานสากล ข้อสนเทศจากผลการวิจัยในครั้งนี้สาขาวิชาการสอนภาษาไทยจะต้องสร้างความตระหนักให้นิสิตเห็นความสำคัญของการสอนภาษาไทยให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตลอดจนหลักการใช้ภาษาและวรรณคดี การสร้างประสบการณ์การนำไปใช้ควรจัดในลักษณะกิจกรรมที่นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ซึ่งในการจัดเตรียมสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยทักษะและการสั่งสมประสบการณ์ของผู้สอนจึงจะทำให้กิจกรรมลื่นไหลและสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังมีสิ่งเกือหนุนเหล่านี้้น้อย รวมทั้งข้อจำกัดในการวางตัวของนิสิตที่เป็นบรรพชิตจึงทำให้ขาดความหลากหลายและเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละชั้นพบว่า มีระดับความเหมาะสมในระดับมากทุกหัวข้อ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตแต่ละรูปมีความแตกต่างกัน ครูพี่เลี้ยงของนิสิตแต่ละรูปก็แตกต่างกันแนวความคิดหรือความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งที่สถาบันต้องพัฒนา คือ องค์ความรู้และทักษะการเขียนแผนการสอนให้กับนิสิต โดยเฉพาะในด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งมีผลการประเมินมีความเหมาะสมลำดับสุดท้าย จึงควรพัฒนาวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย สิ่งที่ต้องพัฒนาต่อมา คือ ด้านสาระสำคัญในเรื่องความเข้าใจในหลักการเขียนสาระสำคัญ และด้านกิจกรรม คือ การกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความเหมาะสมน้อยที่สุด และมีกิจกรรมในการนำความรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย

2. ลักษณะการจัดกิจกรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม แต่สิ่งที่สถาบันต้องพัฒนาองค์ความรู้และทักษะเพิ่มเติมเป็นลำดับแรก คือ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิมซึ่งมีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ และใช้สถานการณ์/คำถาม/กิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทบทวนความรู้เดิม สิ่งที่จะต้องพัฒนาอีกด้านหนึ่ง คือ ขั้นการนำไปใช้ ข้อที่ฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การทำประโยชน์ให้กับสังคม และด้านการวัดผลและประเมินผลข้อที่ใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล

สรุป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ คือ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และลักษณะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ยังมีหลายประการที่สถาบันต้องนำไปวิเคราะห์และปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้กับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งสำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีวเคมีและรายวิชาเอกในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ให้ลุ่มลึกและฝึกทักษะอย่างจริงจังแก่นิสิตในคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สำหรับข้อเสนอแนะในครั้งนี้ คือ ควรจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูเพื่อนำไปเป็นแนวทางการปรับปรุงกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสาขาวิชาต่าง ๆ ตามประเด็นที่ค้นพบเพื่อให้การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่ผลิตครูควรสมมนำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนที่นิสิต/นักศึกษาจะปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อประโยชน์สูงสุดกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนต่อการศึกษาของประเทศชาติในอนาคต นอกจากนั้น ในช่วงก่อนและหลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อประเมินผลด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการแก้ไขภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าพาสต์ภัณฑ์.

- กฤษณา ชินสิญจน์ และคณะ. (2550). ผลของกระบวนการจัดการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูต่อการนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45 สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วันที่ 30 มกราคม – 2 กุมภาพันธ์. หน้า 90-97.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากความหายนะ*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พิชญาภา ยืนยาว และณัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง. (2560). รูปแบบการเรียนการสอนแบบบันฑิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10 (3), 904-920.
- สมทรง สุพานิช. (2556). *การศึกษาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สโรชา คล้ายพันธุ์. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 8 (1), 63-76.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- เสาวรส ภูภากรณ์. (2543). *สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลฮาติม อาแด อิบบรอเฮง อาลฮูเซน. (2561). *ศึกษาผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.